

Sygn. akt IV Ca 1056/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodnicząca - SSO Barbara Kamińska

Sędziowie - SO Małgorzata Szeromska (spr.)

SO Katarzyna Mirek - Kwaśnicka

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Gątarek

po rozpoznaniu na rozprawie 22 czerwca 2017r. w P.

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa Handlu Zagranicznego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R.

przeciwko B. R. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Ciechanowie z 10 października 2016 r.

sygn. akt I C 1005/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach I, II, III, IV, V w ten sposób, że w punkcie I dodaje kolejne podpunkty:

8) dwie sztuki żelaznych foteli obrotowych;

9) sofa trzyosobowa koloru zielonego;

10) kredens czterodrzwiowy z czterema szufladami;

11) pianino N.;

12) stół prostokątny;

13) fotel koloru beżowego;

14) sofa trzyosobowa koloru jasnobieżowego;

15) telewizor P. V.;

16) fotel obrotowy;

17) telewizor (...) 32 cale;

18) konsola P.

2. zasądza od B. R. (1) na rzecz Przedsiębiorstwa Handlu Zagranicznego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. kwotę 3.923 (trzy tysiące dziewięćset dwadzieścia trzy) złote tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje;

3. przyznaje ze Skarbu Państwa Sąd Rejonowy w Ciechanowie na rzecz r.pr. D. Ż. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych powiększoną o należny podatek VAT tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu B. R. (1) w obu instancjach.

Sygn. akt IV Ca 1056/16

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ciechanowie wyrokiem z 10 października 2016 r. uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda Przedsiębiorstwa Handlu Zagranicznego (...) sp. z o.o. z siedziba w R. umowę darowizny zawartą 30 października 2012 r. w C. pomiędzy L. R. i jego synem B. R. (1) w części dotyczącej zegara wiszącego zdobionego, zegara wiszącego, zegara stojącego o wysokości ok 290 cm, obrazu przedstawiającego 2 konie, obrazu przedstawiającego kobietę na koniu, obrazu przedstawiającego konie podczas zachodu słońca, obrazu przedstawiającego konie z ludźmi; w pozostałej części oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Istotne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i stanowiące podstawę rozstrzygnięcia były następujące:

W dniu 5 lutego 2004 r. przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego (...) sp. z o.o. z siedzibą w R. zawarło z L. R., działającym w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej umowę, nr (...). Przedmiotem wymienionej umowy było uregulowanie zasad zakupu przez L. R. od powoda towarów po cenie i w ilości wskazanej każdorazowo w fakturze VAT. Zgodnie z § 3 umowy powód udzielił kupującemu, tj. L. R. kredytu w wysokości 25.000,00 zł na zakupowane u niego towary. Oznaczało to, że kupujący mógł dokonać zakupów do wysokości salda udzielonego kredytu z odroczonym terminem płatności. Odroczony termin płatności wynosił 30 dni i był on uwidoczniiony każdorazowo na fakturze VAT. Celem zabezpieczenia roszczeń powoda wynikających z przedmiotowej umowy L. R. wystawił weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, określającą sposób jego wypełnienia w przypadku nieuregulowania przez niego należności za zakupione towary. W okresie od sierpnia 2012 r. do października 2012 r. L. R., korzystając z udzielonego przez powoda kredytu kupieckiego, zakupił towary o łącznej wartości 26.538,13 zł. Z tego tytułu powód wystawił faktury VAT nr (...). W dniu 30 października 2012 r. została zawarta umowa darowizny pomiędzy L. R. a B. R. (1), na mocy której L. R. darował swojemu synowi m.in. ruchomości w postaci - zegara wiszącego zdobionego o wartości 160,00 zł, 2 szt. żelaznych foteli obrotowych o wartości 200,00 zł, sofy trzyosobowej koloru zielonego o wartości 400,00 zł, kredensy czterodrzwiowego z 4 szufladami o wartości 1.600,00 zł, zegara wiszącego o wartości 120,00 zł, pianina N. o wartości 1.600,00 zł, stolika prostokątnego ok 50 cm/120 cm o wartości 200,00 zł, fotela koloru beżowego o wartości 200,00 zł, sofy trzyosobowej koloru jasnobieżowego o wartości 400,00 zł, zegara stojącego o wysokości ok 290 cm o wartości 800,00 zł, telewizora P. (...) o wartości 200,00 zł, obrazu przedstawiającego 2 konie o wartości 80,00 zł, obrazu przedstawiającego kobietę na koniu o wartości 120,00 zł, obrazu przedstawiającego konie podczas zachodu słońca o wartości 100,00 zł, obrazu przedstawiającego konie z ludźmi o wartości 100,00 zł, fotelu obrotowego o wartości 160,00 zł, telewizora (...)32 cale o wartości 160,00 zł i konsoli P. o wartości 200,00 zł. W związku z brakiem płatności wynikającym z zawartej umowy nr (...) powód w dniu 18 lipca 2013 r. skierował pozew przeciwko L. R.. Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksła, wydanym w dniu 31 lipca 2013 r. w sprawie o sygn. akt XV GNc 5176/13 Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie zasądził od L. R. na rzecz powoda kwotę 31.578,13 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 18 lipca 2013 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. Dnia 23 września 2014 r. Sąd nadał w/w nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności. W dniu 7 października 2014 r. powód wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko L. R., na podstawie w/w tytułu wykonawczego. Pismem z dnia 6 marca 2015 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Woli w Warszawie R. W. poinformował wierzyciela, iż postępowanie egzekucyjne (KM 121639/14)

będzie umorzone z uwagi na brak majątku dłużnika. Następnie w dniu 1 czerwca 2015 r. Komornik Sądowy zajął ruchomości dłużnika, które są przedmiotem niniejszego postępowania, których łączna wartość wynosi 6.800,00 zł. W związku z zajęciem w/w ruchomości B. R. (1) reprezentowany przez przedstawicielkę ustawową w osobie matki B. R. (2), wytoczył powództwo o zwolnienie spod egzekucji przedmiotowych ruchomości, twierdząc, iż stanowią jego własność na podstawie zawartej w dniu 30 października 2012 r. z L. R. umowy darowizny. Postanowieniem z dnia 8 lipca 2015 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawie o sygn. akt I C 605/15 zawiesił postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Woli w Warszawie R. W. w sprawie o sygn. akt KM 121639/14 z wniosku powoda w zakresie ruchomości będących przedmiotem niniejszego postępowania. Postanowieniem z dnia 6 sierpnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Ciechanowie uznał się niewłaściwym i przekazał w/w sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Warszawy – Woli w Warszawie wg. właściwości miejscowej. B. R. (2) i L. R. są rodzicami trójki dzieci. Najstarszy syn 15-letni B. R. (1) był dzieckiem zdrowym. Jednak w 2014 r. pojawiły się u niego problemy z nadciśnieniem, skarżył się na bóle głowy. W związku z tym dwukrotnie był hospitalizowany w Centrum (...) w W. (nadal pozostaje pod opieką lekarzy z tego szpitala) i jeden raz w (...) Szpitalu Wojewódzkim w C.. Pozostała dwójka dzieci to 8-letnie bliźniaki: N. i G.. N. jest dzieckiem w wysokim stopniu niepełnosprawnym. Urodziła się z porażeniem mózgowym o znacznym stopniu. Wymaga stałej, całodobowej opieki lub pomocy innej osoby z związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. N. nie siedzi samodzielnie, nie potrafi utrzymać prosto główki. Spożywa tylko jedzenie zmiksowane. Potrzebuje całodziennej rehabilitacji. G. jest także dzieckiem niepełnosprawnym. Jest dzieckiem niesłyszącym. On także wymaga stałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Stan G. jest lepszy niż siostry, jednakże także on jest dzieckiem niesamodzielnym. G. zaczął chodzić dopiero w wieku 3 lat. Obecnie ma wszczepiony aparat słuchowy, dzięki czemu zaczyna słyszeć i mówić. Dodatkowo G. ma wadę wzroku. Początkowo nie widział na jedno oko w ogóle, a na drugie tylko w 30%. Jest dzieckiem nadpobudliwym. Średnio 3-4 razy w tygodniu przechodzi rehabilitację. Obecnie jego stan stopniowo się polepsza. N. i G. od urodzenia opiekuje się ich matka – B. R. (2).

Sąd Rejonowy uznał, iż w przedmiotowej sprawie w drodze zwalczanych przez powodową spółkę czynności prawnych doszło do jej pokrzywdzenia jako wierzyciela L. R.; umowa darowizny była umową nieodpłatną, zatem doszło do bezpłatnego uzyskania korzyści majątkowych. W takim przypadku ma zastosowanie art. 528 k.c. Tym niemniej w odniesieniu do przeważającej części ruchomości, objętych umową darowizny z dnia 30 października 2012 r., Sąd stanął na stanowisku, że żądanie uznania za bezskuteczną powyższej umowy w tym zakresie jest nadużyciem prawa z uwagi na naruszenie zasad współżycia społecznego. Sąd uznał, iż 2 szt. żelaznych foteli obrotowych o wartości 200,00 zł, sofa trzyosobowa koloru zielonego o wartości 400,00 zł, kredens czterodrzwiowy z 4 szufladami o wartości 1.600,00 zł, pianino N. o wartości 1.600,00 zł, stolik prostokątny ok 50 cm/120 cm o wartości 200,00 zł, fotel koloru beżowego o wartości 200,00 zł, sofa trzyosobowa koloru jasnobeżowego o wartości 400,00 zł, telewizor P. (...) o wartości 200,00 zł, fotel obrotowy o wartości 160,00 zł, telewizor (...) 32 cale o wartości 160,00 zł oraz konsola P. o wartości 200,00 zł (łączna wartość 5.320,00 zł), stanowiące wyposażenie domu rodziny R., w tym małoletniego B. R. (1), są niezbędne zarówno pozwanemu, jak i całej jego rodzinie w normalnym ich funkcjonowaniu.

Apelację od tego orzeczenia złożył powód, zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo i ustalającej koszty procesu, zarzucając:

1. naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że 2 szt. żelaznych foteli obrotowych o wartości 200,00 zł, sofa trzyosobowa koloru zielonego o wartości 400,00 zł, kredens czterodrzwiowy z 4 szufladami o wartości 1.600,00 zł, pianino N. o wartości 1.600,00 zł, stolik prostokątny ok 50 cm/120 cm o wartości 200,00 zł, fotel koloru beżowego o wartości 200,00 zł, sofa trzyosobowa koloru jasnobeżowego o wartości 400,00 zł, telewizor P. (...) o wartości 200,00 zł, fotel obrotowy o wartości 160,00 zł, telewizor (...) 32 cale o wartości 160,00 zł oraz konsola P. o wartości 200,00 zł są niezbędne zarówno pozwanemu, jak i całej jego rodzinie w normalnym funkcjonowaniu;

2. naruszenie art. 5 k.c. poprzez stwierdzenie, że uznanie umowy darowizny za bezskuteczną w zakresie ruchomości: 2 szt. żelaznych foteli obrotowych o wartości 200,00 zł, sofa trzyosobowa koloru zielonego o wartości 400,00 zł, kredens czterodrzwiowy z 4 szufladami o wartości 1.600,00 zł, pianino N. o wartości 1.600,00 zł, stolik prostokątny ok 50 cm/120 cm o wartości 200,00 zł, fotel koloru beżowego o wartości 200,00 zł, sofa trzyosobowa koloru jasnobeżowego

o wartości 400,00 zł, telewizor P. (...) o wartości 200,00 zł, fotel obrotowy o wartości 160,00 zł, telewizor (...) 32 cale o wartości 160,00 zł oraz konsola P. o wartości 200,00 zł stanowi naruszenie zasad współżycia społecznego.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uznanie umowy darowizny za bezskuteczną także w zakresie ruchomości, co do których powództwo zostało oddalone.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja jest zasadna.

Podstawową kwestią stanowiącą przedmiot sporu między stronami jest okoliczność, czy w sprawie ma zastosowanie art. 5 k.c., a zatem, czy żądanie powoda stanowi czynienie ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego, a zatem czy żądanie uznania za bezskuteczną umowy darowizny w zakresie ruchomości, co do których powództwo zostało oddalone godzi w normalne funkcjonowanie rodziny i jej dobro. Sprzeczność z zasadami współżycia społecznego oznacza negatywną ocenę w świetle reguł lub wartości moralnych powszechnie w społeczeństwie akceptowanych (Z. Radwański, w: System PrPryw, t. 2, 2002, s. 243; tenże, Teoria umów, s. 200 i n.; Wolter, Ignatowicz, Stefaniuk, Prawo cywilne, s. 318; M. Safjan, w: Pietrzykowski, Komentarz KC, t. I, 2015, s. 289; A. Stelmachowski, Wstęp do teorii, 1984, s. 150 i n.; S. Szer, Prawo cywilne, s. 28). Zasady współżycia społecznego wyrażają ideę słuszności w prawie i wolności ludzi oraz odwołują się do powszechnie uznawanych w kulturze naszego społeczeństwa wartości, a także że przez zasady współżycia społecznego należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania (por. S. Rudnicki, w: Komentarz do KC, Ks I, s. 19). Wskazuje się, że zakresem omawianej klauzuli objęte są również takie reguły obyczajowe, które zarazem korzystają z pozytywnej oceny moralnej (por. Z. Radwański, w: System PrPryw, t. 2, 2002, s. 241; A. Stelmachowski, Wstęp do teorii, 1984, s. 152–153).

Ocenić zatem należy, czy realizacja roszczenia przez powoda jest sprzeczna z zasadami etycznego i uczciwego postępowania. Sąd Okręgowy kwestię tę ocenia odmiennie aniżeli Sąd Rejonowy. Ruchomości, co do których powództwo zostało oddalone nie mogą być bowiem uznane za niezbędne do funkcjonowania rodziny i zaspokajania jej podstawowych potrzeb; nie są to bowiem podstawowe sprzęty domowe jak łóżko, stół, czy szafa, bez których istotnie trudno wyobrazić sobie zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych rodziny, ale przedmioty, bez których możliwe jest normalne funkcjonowanie. Konsola P., dwa telewizory, pianino, sofya, kredens mogą zostać uznane za przedmioty zbytkowne w sytuacji, w której rodzina pozwanego jest zadłużona, zaś egzekucja jest bezskuteczna lub znacznie utrudniona. Pozwany jako właściciel tych ruchomości winien wykazać, że są one niezbędne do jego egzystencji, czego nie uczynił. Np. pianino mogłoby zostać uznane za niezbędne do nauki zawodu, jednak pozwany w ogóle nie wykazał, że uczy się na nim grać. Podobnie rzecz ma się z pozostałymi przedmiotami. Ciężar udowodnienia okoliczności świadczących o nadużywaniu prawa spoczywa na tej stronie procesu, na korzyść której ma działać art. 5 k.c.

Reasumując Sąd Okręgowy uznał, że realizacja roszczenia powoda nie narusza zasad współżycia społecznego, określonych w art. 5 k.c.

Z powyższych przyczyn Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.